JIEN INNIFSI

Essay ta' Ivo Muscat-Azzopardi.

"Jien innifsi"...... jew, kif isejħulu dawk li ma jħobbux il-**Malti tajjeb** — li huma laqqmuh, bħallikieku bi tmaqdir "**il-Malti safi**"—, l-egoiżmu, huwa waħda mill-agħar mardiet li qegħdin jgħarrqu l-imsejkna dinja tagħna.

Ħalluni qabel xejn, nifli l-kelma etimoloġikament: **Drawwa ħażina tal-bniedem li kull ma jara, irid jiġbdu lejh, irid li jkun tiegħu innifsu, tiegħu biss.** Issa fil-waqt li fl-ilsna romanzi: Ingliż, Franċiż, Taljan, ecc., ecc., ġiet imdaħħla kelma li nisilha huwa Latin (**ego** tfisser **jien**) u li minnha harġu: egoism, egoism, egoismo, ecc., fil-Malti, għalkemm ħafna din id-drawwa ħażina jsejħulha **egoiżmu**, għax influwenzati mill-kelma romanza, il-kelma **jien innifsi**, li kull Malti jifhimha, hija aktar enfatika, qawwija bil-bosta.

L-egoiżmu, ngħid għalija, nikklassifikah bħala marda tar-ruħ u tal-ġisem fl-istess ħin, u bħala l-ewwel eżempju nsemmi lil dawk li qegħdin imaqdru "ilsien art twelidhom".

Qatt smajna xi wieħed Ingliż imaqdar l-ilsien Ingliż? Jew Taljan lit-Taljan?

"X'għandu x'jaqsam" iweġbuk malajr dawk kollha li huma kontra l-Malti.

"L-Ingliż, it-Taljan, il-Franċiż, jiswew biex wieħed jaqla' ħobżu bihom barra mix-xtut tagħna".

Le, ħbieb, intom tgħidu hekk għax qatt ma għextu barra minn Malta; kieku kontu ssiru tafu li l-Armeni, in-Nubjani, l-Eritrejani u bosta popli oħra, li bħalna għandu x-xorti li jiftiehem mal-kumpajżani tiegħu permezz ta' ilsien speċjali, kollha jħobbu, jorqmu u jgħożżu l-ilsien nazzjonali tagħhom, sewwa sew għax jagħmilhom Nazzjon għaliha, u ebda wieħed fosthom ma qatt ħolom li għandu jmaqdar ilsien l-art fejn twieled. Mela dawk li jmaqdru l-Malti, imaqdruh għax jew huma jew uliedhm għandhom moħħ li ma jarfax aktar minn ilsien jew tnejn, għall-ħsieb tagħhom, għall-egoiżmu, jaqblilhom jitgħallmu żewġ ilsna li jiswewlhom għall-għajxien tagħhom.

Il-għira, marda oħra kerha, titnissel mill-egoiżmu. Il-bniedem għajjur irid li kull ma jippossjedi għajru jkun tiegħu. U dak li jippossjedi hu ma jħares lejh ħadd.

Il-bniedem għażżien huwa wkoll egoista. Irid li l-oħrajn jaħdmu għalih u hu jħaddem moħħu u ġismu mill-anqas li jista' jkun.

Isimgħu dil-forma l-oħra ta' egoiżmu. Hawn nies li ma jħob-

bu jintrigaw b'xejn. Mill-uffiċċju għad-dar u mid-dar għall-uffiċċju. Lil dawn in-nies hemm min isejħilhom "nies eżemplari" għax jiddedikaw ruħhom għall-familja tagħhom biss. Imma x'kien jiġri kieku kulħadd kien bħalhom? Kif kienu jimxu 'l quddiem ix-Xirkiet ta' Benefiċenza, x-Xirkiet Soċjali, l-Għaqdiet Kulturali? Mela dawn in-nies magħrufin bħala eżemplari jeħtieġ li mingħajr ma jabbandunaw il-familji tagħhom, jagħmlu ix-xi ħaġa wkoll għas-Soċjetà.

Is-Soċjaliżmu wkoll — jekk ma jkunx il-veru soċjaliżmu — kultant jaqa' fl-Egoiżmu. Dawk in-nazzjonijiet li jiftaħru li huma soċjalisti u li jikkundannaw il-komuniżmu, għandhom joqogħdu attenti ħafna u jsejsu t-teoriji tagħhom fuq "il-ġustizzja". Il-ħaqq irid ikun sinċier.

Għandi bħalissa quddiemi statistika li turi l-għoli tal-ħajja mill-1939 l'hawn. F'ħaġa waħda biss il-Gvernijiet irnexxielhom iżommu baxx il-għoli tal-ħajja, fil-"kera tad-djar".

L-egoiżmu huwa ferm ikreh ukoll meta jaħkem lil dawk il-għonja li biex irekknu flus kemm jifilħu, ma jħallsux biżżejjed tajjeb lill-ħaddiem li jkun qed iservihom. Kieku dawn l-għonja kienu anqas egoisti dik ir-reazzjoni rivoluzzjonarja li qamet mill-1914 lil hawn aktarx ma kinetx tqum. U x'jiġri mbagħad meta l-egoiżmu jilħaq jaħkem mhux in-nies individwali imma n-Nazzjonijiet? Jiġri dak li ġara fis-seklu li qegħdin ngħixu fih aħna. Nuqqas ta' ftehim, sfiduċja wieħed fl-ieħor, biża' wieħed mill-ieħor, u bħala konsegwenza gwerer.

U s-suppervja mhix konsegwenza oħra ta' l-egoiżmu? Is-supperv jidhirlu li huwa biss bravu, huwa biss għaref, huwa biss kapaċi. Lill-oħrajn jarahom dubbien u l-konsegwenza...... mibegħda.

U min jista' jiċħad li l-Karità mhix waħda mill-isbaħ virtujiet li tana Alla l-imbierek? Imma l-egoista ma jħobbx jagħmel karità għax fil-vini tiegħu hemm tiġri mħallta mad-demm ix-xeħħa, ħabiba kbira oħra ta' l-egoiżmu. Kull ma jara x-xħiħ irid jiġbru għalih, irekknu, jurih id-dlam. U meta jmut flusu jgawdihom ħaddieħor u mhux l-ewwel darba li ġara li min jirtu ma jinzertax xi wieħed li minnu ma kienx maħbub.

Kif tistgħu taraw mela l-egoiżmu huwa dik il-marda talmoħħ u tal-ġisem li biha, l-imsejken milqut minnha, jara d-dinja tiċkien dejjem, sakemm fiċ-ċirku ma jibqax jidher ħlief huwa nnifsu.

Naħseb li ġa ndunajtu li dak li għidt s'issa għandu xi rabta mad-dnubiet kapitali, imma din il-għada ħażina tista' ukoll tnissel fina nkwiet kbir li ma jkollu x'jaqsam xejn mad-dnubiet, imma jista' jingħadd l-istess bħala waħda mill-pestiet tad-dinja ċivilizzata u tinħass l-aktar fl-ibliet tad-dinja. Aħna iżda, jekk il-

kritika tagħna tista' tisfa' ta' xi ġid, jaqbilna naraw biss kif u fejn tmiss lilna l-Maltin.

La tistagħġbux mela jekk jien se noħroġ b'xi ħaġa oriġinali, li m'intomx tistennewha, imma li, nassigurakom, hija waħda mill-iżjed drawwiet ħżiena li għandna f'Malta u li qed iġġib magħha, barra minn inkwiet kbir, eluf ta' qtajja' kull jum, feri-menti u mwiet ta' kull xahar, u dan barra minn telf ta' żmien għal bosta nies bla ħtija.

Din ix-xi ħaġa hija it-traskuraġni kbira li teżisti f'Malta fost is-sewwieqa ta' l-awtomobblijiet, lorries, char-a-banc, vans, eċċ., u mhux anqas, jekk mhux iżjed, fost in-nies li jimxu fit-triqat u li aktar għandhom minn bhejjem milli minn nies; f'kelma waħda nuqqas kbir ta' edukazzjoni fit-traffiku.

Jien jidhirli li l-egoiżmu fost dawn in-nies huwa tant kbir li ta' min isemmi ftit aktar fit-tul in-nuqqasijiet tagħhom:

Sewwieqa li jaqbżu wieħed lill-ieħor fejn ma għandhomx, u biex jagħmlu dan ta' spiss jimxu fuq in-naħa l-ħażina u min ikun ġej fin-naħa t-tajba jkollu jieqaf ħtija tagħhom. Sewwieqa li jaqbżu bil-qabda l-limiti tal-ġiri ffissat mil-liġi.

Ommijiet u miss'rijiet li jħallu lil uliedhom jiġġerrew barra fit-triqat, jilagħbu għal sigħat sħaħ il-boċċi jew il-ballun, basta huma jkunu ħelsu minnhom u joqogħdu fil-kwiet.

Nisa jiċċaċċraw f'nofs it-triqat jew f'kantunieri perikolużi. Tfal li joħorġu bħal sajjetta minn ġo xi dar u li ma jinqatlux fil-kolp biss minħabba l-ħniena t'Alla.

Żgħażagħ fuq il-motor cycles li jsuqu bil-50 mil fis-siegħa biss biex jitkessħu.

Sewwieqa li jużaw id-dawl qawwi (head lamps) — ukoll waqt ix-xita meta r-rifless jikber bil-bosta — u jagħmew lil min ikun ġej quddiemhom.

U fl-aħħarnett in-nuqqas ta' Pulizija fit-triqat biex tara li dawn il-ħafna egħmejjel egoistiki ma jsirux. Egħmejjel li jistgħu wkoll jissejħu pastażati.

Pastażati?! X'għandhom x'jaqsmu l-pastażati f'din il-ħaġa, nistħajjilkom qed tistaqsuni.

Dan żgur li pastażati! Jew jekk mhux pastażati **nuqqas ta' edukazzjoni** għax edukazzjoni ma tfissirx istruzzjoni.

Aħna f'Malta nippretendu li meta wieħed ikun jaf jikteb u jitkellem xi ilsien, jew tnejn jew tlieta, ikun edukat ħafna. Din teorija żbaljata. Jien ma' tul ħajti ltqajt ma' nies li jafu b'għaxar ilsna imma ma jistgħux jissejħu "edukati" għax ma jistħoqqilhomx, fil-waqt li ltqajt ma' oħrajn li kemm kemm jafu bil-Malti u bl-ebda lsien ieħor u jagħtuk tassew pjaċir titkellem magħhom u tagħmilha magħhom.

Mela minn fejn ġej dan in-nuqqas ta' edukazzjoni? Ngħid għalija nwaħħal fl-egoiżmu.

Studjaw ftit id-difetti kollha li semmejtilkom hawn fuq u taraw li kieku l-bniedem, flok jaħseb biss fih innifsu, jaħseb ukoll fl-oħrajn, id-drawwiet ħżiena jonqsu bil-bosta.

Dawn li semmejt huma sehem ċkejken min-nuqqasijiet li jaħkmu l-bniedem minħabba l-egoiżmu li jinsab igħix f'moħħu. Dan is-suġġett iżda huwa estiż ħafna u biex wieħed jiżviluppah aktar jeħtieġ jinkiteb ktieb sħiħ. Għalhekk kelli nmiss is-suġġett fuq fuq bit-tama li jekk fost dawk li se jaqrawh hemm xi wieħed "egoista" forsi jindem xi ftit u ma' tul il-ħajja tiegħu, f'għamilu, jibda jaħseb xi ftit ukoll **fl-oħrajn u mhux biss fih innifsu.**

San Ġiljan, 5 ta' Frar, 1951.